

706.

**OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY I OPIEKI
SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTREM
SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 23 września 1931 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy
z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych
pomiędzy pracodawcami a pracownikami
rolnymi.**

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 25 lutego 1930 r. w sprawie zmian postanowień ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 263) ogłasza się tekst ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 394), rozciągniętej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 691) na obszar powiatów wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego, bractawskiego, dziśnińskiego i duniłowiczowskiego, rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 października 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 871) na obszar województw: nowogrodzkiego, poleskiego i wołyńskiego, powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego oraz gmin: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej powiatu bielskiego województwa białostockiego i rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 287) na obszar Spisza i Orawy, — z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych do niej ustawą z dnia 11 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 147) obowiązującą od dnia 22 marca 1921 r., ustawą z dnia 14 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 142) obowiązującą od dnia 22 marca 1922 r., rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 89), obowiązującym od dnia 1 lutego 1924 r. i ustawą z dnia 25 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 263), obowiązującą od dnia 26 kwietnia 1930 r.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Hubicki*Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*

Załącznik do obw. Min. Pracy i Opieki
Społecznej z dn. 23 września 1931 r.
(poz. 706).

U S T A W A

z dnia 1 sierpnia 1919 r.

**o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pra-
codawcami a pracownikami rolnymi.**

Art. 1.

Zatargi zbiorowe pomiędzy robotnikami rolnymi a pracodawcą lub pracodawcami, niezatwione przez strony, mogą być zatwione przez nie przy pomocy: 1) inspektorów pracy w rolnictwie, 2) przez komisję polubowną oraz 3) komisję rozjemczą.

Art. 2.

Na żądanie jednej ze stron lub z własnej inicjatywy, inspektor pracy w rolnictwie wzywa do sie-

bie obie strony osobiście lub ich delegatów celem wzajemnego porozumienia się stron i zawarcia ugody lub dla utworzenia komisji polubownej.

Art. 3.

Przy zawieraniu ugody, ustalającej warunki pracy i wynagrodzenia za pracę dla całego powiatu, za przedstawicielstwo stron uznaje się miejscowe organizacje zawodowe pracodawców, oraz związki zawodowe pracowników rolnych, o ile te organizacje i związki istnieją na terenie powiatu i są zarejestrowane zgodnie z przepisami prawa. Związki i organizacje zawodowe wysyłają do komisji polubownej upoważnionych delegatów w liczbie 3 — 7. Osoby te winny mieć ukończone lat 21. W komisji polubownej przewodniczy z urzędu inspektor pracy. Jeżeli związki zawodowe pracowników lub organizacje zawodowe pracodawców uchylą się od udziału w komisji polubownej, ma zastosowanie art. 5 niniejszej ustawy. Dla prawomocności wyroków komisji polubownych oraz rozjemczych koniecznym jest wezwanie do udziału w takowych delegatów wszystkich związków zawodowych, zalegalizowanych i działających na terenie danego powiatu.

Art. 4.

Orzeczenie i postanowienia komisji polubownej winny być wyluszczone na piśmie i opatrzone podpisami wszystkich członków komisji.

Art. 5.

W powiatach, gdzie niema organizacji zawodowych pracodawców, albo związków zawodowych robotników rolnych, odpowiadających wymaganiom art. 3 lub gdzie powyższe związki, względnie organizacje uchylą się od udziału w komisji polubownej, strona nierепrezentowana przez związek lub organizację zawodową, winna wybrać od 3 — 7 delegatów, jeżeli liczba zainteresowanych w sporze pracodawców lub pracowników przewyższa liczbę 10. O ile strony nie dokonały same uprzednio wyboru, starosta na wezwanie inspektora pracy zwołuje dla dokonania wyborów oddzielne zebranie dla każdej strony z zachowaniem przepisów art. 12.

Art. 6.

Pracodawca lub pracownik, uchylający się od udziału w wyborach, ulegnie za pierwszym razem karze grzywny w wysokości: pracodawca od 5 zł do 100 zł, pracownik od 25 gr do 2,50 zł. W razie dalszego uchylania się od udziału w wyborach kara może być wymierzona w podwójnej wysokości.

Art. 7.

Strony, względnie ich delegaci (art. 3), winni niestawienia się bez uzasadnionych powodów na wezwanie inspektora pracy w rolnictwie lub uchylenia się od udziału w naradach, zwoływanych przez tegoż inspektora, ulegną za pierwszym razem karze—grzywny w wysokości: delegaci pracodawców od 25 zł do 500 zł, delegaci zaś pracowników od 1 zł do 25 gr do 12 zł 50 gr. W razie dalszego uchylania się od obowiązków, przewidzianych w tym artykule, może być wymierzona kara w wysokości podwójnej.

Art. 8.

Jeżeli nie dojdzie do zawarcia umowy w drodze wskazanej w art. 2 i 3, inspektor pracy, w razie

zgłoszenia przez którąkolwiek ze stron żądania rozważenia sprawy przez komisję rozjemczą, proponuje drugiej stronie oddanie sporu do rozstrzygnięcia powyższej komisji. Jeżeli obie strony wyraziły zgodę na poddanie się orzeczeniu komisji rozjemczej, inspektor pracy zwołuje posiedzenie komisji, wyznaczając miejsce i termin zebrania.

Art. 9.

Orzeczenie komisji rozjemczej, powołanej do ustalenia warunków pracy i płacy dla całego danego powiatu, obowiązuje wszystkich pracodawców i pracowników rolnych w tym powiecie.

Art. 10.

Komisja rozjemcza składa się:

- 1) z 3 — 5 przedstawicieli pracodawców;
- 2) z 3 — 5 pracowników rolnych;
- 3) przewodniczącego, powołanego za zgodą obu stron.

W razie niedojścia do zgody co do osoby przewodniczącego, przewodniczy wyznaczony przez Ministerstwo Pracy inspektor lub specjalny delegat tegoż Ministerstwa. W razie powołania przewodniczącego drogą wyboru, inspektor pracy w rolnictwie uczestniczy na posiedzeniu komisji rozjemczej z głosem doradczym.

Art. 11.

Wymienione w punkcie 1 i 2 art. 10 osoby są delegowane każdorazowo przez związki i organizacje, odpowiadające art. 3 i winny czynić zadość warunkom, wymienionym w tymże art. 3. Jeżeli na terenie powiatu działa więcej niż jeden związek lub organizacja zawodowa i jeżeli zrzeszenia te nie dojdą do porozumienia co do wyboru członków komisji, lub uchylą się co do ich wyborów — ma zastosowanie art. 12 ustawy niniejszej.

Art. 12.

W powiatach, gdzie niema związków, odpowiadających wymaganiom art. 3, starosta na wezwanie inspektora pracy w rolnictwie zarządza oddzielne wybory przedstawicieli pracowników i pracodawców. Pracodawcy i pracownicy każdej gminy wybierają po jednym delegacie na 1 rok. Wybrani w ten sposób delegaci wylaniają na wezwanie inspektora pracy w rolnictwie 3 — 5 członków do komisji rozjemczej oraz takąż liczbę zastępców, zaś do komisji polubownej 3 — 7 delegatów.

Art. 13.

Prawo wyborcze czynne mają wszyscy pracownicy płci obojga, utrzymujący się z pracy najemnej w rolnictwie, leśnictwie, ogrodnictwie lub dziedzinach ściśle związanych z rolnictwem, o ile ukończyli lat 16; prawo bierne posiadają osoby, mające ukończonych lat 21. Ze strony pracodawców prawo czynne przysługuje osobom, zatrudniającym robotników, wymienionych w zdaniu I-szem art. niniejszego.

Członkami komisji rozjemczej i polubownej nie mogą być osoby, które na skutek zasądzenia karnosądowego nie mogłyby wogóle sprawować urzędu sędziowskiego.

Art. 14.

Komisje rozjemcze są powoływane w wypadkach, przewidzianych w art. 8 i 19 i urzędują

do czasu rozstrzygnięcia przedłożonych im spraw. Osoby, obrane lub delegowane do komisji rozjemczej, uchylające się bez dostatecznych powodów od pełnienia swych obowiązków, ulegną za pierwszym razem karze grzywny w wysokości: pracodawcy od 25 zł do 500 zł, pracownicy od 1 zł 25 gr do 12 zł 50 gr. W razie dalszego uchylania się od obowiązków wymienionych w tym artykule, kara może być wymierzona w wysokości podwójnej.

Art. 14 - a.

Kary przewidziane art. 6, 7 i 14 ustawy wymierza w drodze administracyjnej starosta. Inspektorzy pracy obowiązani są niezwłocznie zawiadomić kompetentne władze administracyjne o przekroczeniach art. 6, 7 i 14 ustawy.

Art. 15.

Członkowie komisji rozjemczej otrzymują diety i zwrot kosztów w wysokości, oznaczonej w przepisach wykonawczych Ministerstwa Pracy. Skarb Państwa pokrywa wszelkie koszty, związane z czynnościami komisji rozjemczych.

Art. 16.

Postępowanie komisji rozjemczej podlega przepisom następującym: 1) dla prawomocności zebrań komisji jest konieczna obecność przewodniczącego oraz równej liczby przedstawicieli każdej ze stron, co najmniej po trzech z każdej strony; 2) postępowanie sprawdzania dowodów (badanie świadków, wyjaśnienia biegłych i rzeczoznawców i t. d.) odbywa się publicznie po zawiadzeniu i w obecności stron, o ile się stawiły; na żądanie komisji rozjemczej świadek może być zbadany pod przysięgą przez właściwy sąd; 3) orzeczenia komisji zapadają większością głosów po publicznych ustnych rozprawach stron; 4) strony mogą bronić swych interesów bezpośrednio przez swych delegatów (art. 2 i 3) lub pełnomocników; 5) przewodniczący komisji rozjemczej ma na posiedzeniach komisji prawa przewodniczącego na posiedzeniach sądowych; 6) narady członków komisji są tajne; 7) protokoły, orzeczenia i postanowienia komisji winny być wyłuszczone na piśmie i opatrzone podpisami członków komisji. Stronom przysługuje prawo otrzymania odpisu orzeczeń i postanowień komisji rozjemczej oraz wyciągu z protokołu posiedzeń za opłatą ustaloną przez przepisy wykonawcze; 8) postępowanie jest bezpłatne; 9) pełnomocnictwa i dokumenty, składane komisji rozjemczej są wolne od opłat stemplowych.

Art. 17.

Ugody zawarte w komisji polubownej (art. 3) i orzeczenia komisji rozjemczej (art. 9) obowiązują na okres czasu przewidziany w ugodzie lub orzeczeniu. Okres ten nie może być dłuższy niż rok przy uwzględnieniu zwyczajowych terminów umowy pracy.

Art. 18.

Ugody i orzeczenia komisji rozjemczej, regulujące warunki płacy i pracy (art. 3 i 9), stanowią podstawę dla zawarcia indywidualnych umów pracy w powiecie. Pozostanie pracownika w majątku oznacza zawarcie indywidualnej umowy pracy na warunkach ugody lub orzeczenia. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracownika mniej ko-

rzystne niż ugody lub orzeczenia komisji rozjemczej, przewidziane w art. 3 i 9, są nieważne. Nieważne umowy ulegają z mocy ustawy zastąpieniu przez odnośne ugody lub orzeczenia.

Art. 19.

Na żądanie jednej ze stron inspektor pracy przekazuje do rozpatrzenia komisji rozjemczej indywidualne spory cywilne wynikłe między stronami w czasie trwania oraz po zerwaniu lub ustaniu stosunku pracy na tle niedotrzymania ugody (umowy zbiorowej (art. 3), lub niewykonania orzeczenia komisji rozjemczej (art. 9 i 18) o wynagrodzenie za pracę, o świadczenia i roszczenia o odszkodowanie z powodu zerwania umowy o pracę, o świadczenia z tytułu wysługi lat oraz o rozwiązanie umowy o pracę z powodu niewykonania przez którąkolwiek ze stron postanowień ugody (umowy zbiorowej) lub orzeczenia.

Zgoda drugiej strony na poddanie sporu rozważeniu komisji rozjemczej nie jest w tym wypadku wymagana. Niestawienie się którejkolwiek ze stron bez dostatecznych powodów nie wstrzymuje biegu sprawy. Spory powyższe nie podlegają rozpatrzeniu sądowemu.

Art. 20.

Powstałe na podstawie ugody lub orzeczenia komisji rozjemczej umowy pracy (art. 18) podlegają ogólnym przepisom prawa cywilnego i o umowie pracy w szczególności. Niewykonanie obowiązków pociąga za sobą konsekwencje przewidziane w prawie cywilnym, w szczególności zaś w razie uznania umowy przez komisję rozjemczą za rozwiązaną z winy pracowników, po uwzględnieniu przepisów (art. 21) niniejszej ustawy, utratę praw wynikających z umowy np. utratę prawa do korzystania z mieszkania, pastwiska i innych świadczeń, przewidzianych w umowie (przytem pracownikowi muszą być zwrócone jego nakłady na uprawę oddanych mu w posiadanie gruntów); w razie rozwiązania umowy pracy z winy pracodawcy obowiązek zapłacenia pracownikowi należnego mu wynagrodzenia za cały czas, brakujący do upływu terminu umowy, przyczem do wynagrodzenia jest wliczona wartość świadczeń w naturze (mieszkania, ordynarja, korzystanie z pastwiska i t. d.).

Art. 21.

Orzeczenia wydane przez komisję rozjemczą (art. 19) oraz układy pojednawcze wobec niej zawarte posiadają moc egzekucyjną. W razie potrzeby wykonania postanowienia komisji rozjemczej strona zainteresowana przedstawia poświadczony przez inspektora pracy odpis układu pojednawczego lub

orzeczenia komisji rozjemczej (art. 19) do sądu, który byłby właściwy dla rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego. Orzeczenia komisji rozjemczej wymienione powyżej mogą być przez sąd uchylone w razie 1) jawnego pogwałcenia prawa lub niewłaściwej wykładni jego, 2) w razie pogwałcenia formalności postępowania, o tyle istotnych, że wskutek niezachowania ich niepodobna układu pojednawczego lub orzeczenia uznać za prawomocne, 3) w razie przekroczenia przez komisję rozjemczą zakresu nadanej jej kompetencji; decyzja sądu nastąpić musi w ciągu dni 14 od daty zgłoszenia.

Art. 22.

Postanowienia art. 19 w zakresie właściwości rzeczowej stosują się odpowiednio do komisji rozjemczych, powołanych z mocy art. 4 ustawy z dn. 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) do rozpatrywania sporów na tle niewykonania orzeczenia nadzwyczajnej komisji rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi, a z mocy art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324) do rozpatrywania sporów na tle niewykonania orzeczeń nadzwyczajnej komisji rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości a dozorcami domowymi.

Art. 23.

Spory o roszczenia, wymienione w art. 19 i art. 22 niniejszej ustawy, wszczęte przed sądami, a niezakończone w dn. 26 kwietnia 1930 r. w I instancji, winny być na żądanie jednej ze stron przekazane właściwej komisji rozjemczej, przewidzianej w art. 9 i 10 niniejszej ustawy, w art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) i w art. 4 ustawy z dn. 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324).

Art. 24.

Przepisy wykonawcze w rozwinięciu ustawy niniejszej wydaje Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 25.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na terenie województw: warszawskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, biłostockiego, krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego.

Jednocześnie przestaje obowiązywać ustawa z dn. 28 marca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 29, poz. 251) o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi.